

EDINOST

Glasiło Slovenskega političnega društva za Primorsko

»V edinosti je moč.«

»EDINOST« izhaja 2krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vsako leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravišču in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnice, reklamacije in inserate prejema Opravišču, via Torrente, »Nova tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Torrente« »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Omejitev plemenitenja.

(Konec.)

Plemstvo je bilo torej v svojem začetku čisto naravna, moralna in ljudske svobodi nič nasprotna naprava; kakor pa vse na svetu, izrodil se je, in iz ponosnih, resnično viteških mož, rodbin, postalo je toliko kleeplazov pred kralji in sploh vladarji; k temu je zdravnejše narode dovedla posebno dotika z uže pokvarjenim romanstvom in bizantinstvom.

Cilj plemstvu ni bila več državna avtoriteta in moč, ampak le dopadanje kralju ali cesarju; vsak plemič se je štel za srečnega, da je smel kralju streči pri mizi, ali ga oblačiti in zopet manjši plemiči so bili srečni, da so služili onim kraljevim slugam.

Nemški cesarji so dobili na tak način sčasoma oblast nad vse dežele, katere so mogli podjarmiti z orožjem svojih viših plemičev in vitezov. Taka z mečem pridobljena posestva so potem cesarji in kralji razdelili mej plemiče in ti so na njih gospodarili kakor neodvisni gospodarji; oni so kmetu sodili pravico in so razpolagali o njegovem žepu in životu. Nobeno plemstvo ni imelo tolikih pravic, kakor prav Nemško. — Angleško plemstvo je imelo uže manj pravic; ono ni imelo sodnje pravice; ta pravica je pripadala kralju in od njega v ta namen potrjenim. Viljem osvojevalec je razdelil potem, ko si je osvojil Angleško, vso deželo v toliko baronij, in te je razdelil mej svoje vojskovodje, kateri so zopet baronije razdelili mej niže plemstvo. — Ali ker je bila kraljevska vlast jako močna, zato si ti plemiči nikoli niso mogli priboriti take

neodvisnosti, kakor na priliko nemški in zatorej se je tudi ljudska svoboda na Angleškem poprej vtemelila, nego pa na kontinentu.

Tudi Francoska je imela do leta 1789, ko se je oklicala prva republika, svoje zgodovinsko plemstvo, ki je bilo pod Karolingi skoraj popolnoma neodvisno, katerega pa so Kapetingi, ustanovitelji Borbonske dinastije, močno omejili; kolikor bolj močno pa so postajali borbonski kralji, toliko bolj servilni so postajali francoski plemiči; naposled je prišlo do tega, da je postalo francosko plemstvo popolno hlapčevsko in pretirano prilizljivo na zgoraj, a kruto na zdolaj. Ono se je kraljem prilizljivo dobrihalo, a ljudstvo pa je na neusmiljen način izsesevalo; vsled tega velika nejevolja mej francoskim ljudstvom, in ravnanje francoskega plemstva je bilo glavni vzrok francoske revolucije.

Mej Slovani imajo posebno staro plemstvo Čehi in Poljaki, in tudi južni Slovani so ga imeli; ali zadnje se je večinoma poturčilo po nesrečnej bitki na Kosovem polju. Južnoslovansko plemstvo je bilo jako krepko in se ni nikoli izrodilo v feudalstvo, ono je bilo le bolj patrijarhalna osnova, plemiči so bili staroste naroda. Močno je bilo poljsko plemstvo, ker ono je volilo kralja in je imelo glasovati veto, tako sicer, da je upravljal prevelika moč poljskega plemstva bila kriva propada nekdanj velikega poljskega kraljestva. Mej svobodomiselnimi Slovani je bila sploh veljava posameznih prevelika, Slovani so bili od nekdanj federalisti in je bilo torej težko mej njimi ustanoviti močno osrednjo vlado.

Nekaj enacega smo opazovali tudi na Ruskem; tam je bilo v srednjem veku vse polno malih držav, iz katerih se je le polagoma osnovala sedanja velika Rusija, ali še v začetku tega veka so ruski vladarji šestokrat podlegli spletkam ruskih mogotcev. Zdaj je moč tega plemstva jako omejena.

Česko plemstvo je v srednjem veku igralo veliko rolo, tudi ono je volilo deželi kralja; ali po bitki na Belej gori se je nekoliko njega pomčilo in zgubilo je mnogo pravic. Vendar pa je to plemstvo v novjšem času spoznalo pravo, časom primerno nalogo plemstva, spoznalo, da le potem obdrži svojo veljavo, ako je zvesto svojemu narodu in se bori za njega prava. — Da je popolnoma poražen česki narod, skoraj bi rekli, vstal od smrti, ni malo zasluga tudi českega zgodovinskega plemstva. Česko plemstvo si je ohranilo vpliv mej narodom, ker je njega postopanje pametno in moralno; česki plemenitaši svojemu narodu kažejo tudi v gmotnem napredku pravo pot.

Slabše stoji s poljskimi plemenitaši; oni so se preveč pofrancozili, postali so lahkoživi, zapravljivi, vsled tega so zgubili manj ali več upliva na narod, in vsled tega tudi poljski narod propada gmotno. Kralji iz francoske rodovine Anjou so to plemstvo jako pokvarili.

Tudi ogersko zgodovinsko plemstvo se je ohranilo, ker je v prvej vrsti branilo pravice svojega naroda, in da niso imeli Ogri tako pogumnih in za pravice naroda navdušenih plemenitašev, gotovo ne bi bili oni denes v Avstriji tako mogočen činitelj, kakor so. V tem obziru vsa čast

ogerskemu plemstvu! Pri vsem tem pa vidimo, da to plemstvo propada, ker ne napreduje tudi v gmotnem obziru, kakor česko, ampak je prišlo v zadnjem času skoraj popolnoma v roke židovom. Temu hoče sedanja ogerska vlada s tem v okom priti, da omogoči ženitve ogerskih plemičev z bogatimi židovkami. Ako pa to sredstvo pomore, to je drugo prasanje.

Najbolj z narodom se je identificiralo italijansko plemstvo; ono je navadno jako demokratičnega značaja in se ne ponaša kaj posebno se svojimi rodbinskimi prednostmi; pri vsem tem pa se je ono borilo na čelu za svojega naroda neodvisnost. Tako lepih izgledov zatajevanja in požrtvovalnosti nahajamo le v malokakšem plemstvu, kakor v italijanskem.

Mi Slovenci nemamo pravega zgodovinskega plemstva, trli so nas tuji vitezi.

Na roki zgodovine plemstva vse Evrope prepričamo se torej, da je plemstvo v prvej dobi imelo jako plemenito svrhu voditeljstva narodov, kolikor je pa rastla moč kraljev in so se ti obdali z sijajnostjo, toliko bolj so padale krepsti plemenitaža; pri vsem tem pa se je ta stara dedna aristokracija skoraj vse Evrope manj ali več do zadnjih časov držala svojega dostojanstva in ni bila nikoli tako podla, kakor novejšo plemstvo, ki je nastalo iz mož, katere so vladarji odlikovali vsled včasih tudi dozdavnih zaslug za državo in drugih raznih.

Najslabša je pa takozvana denarna aristokracija ali plutokracija, katera je v tem čisto materijalističnem veku čudovito narastla in se naravno,

PODLISTEK.

Col-Podvelb.

J. Trošt.

(Dalje in Konec.)

Kder je bilo nekdanje Hrlevše, tam je planota. Ako se gre od te planote proti vshodu, pridemo pod strme skalnate pečine, koje so še sedaj po nekoliko obrastene, a nekdanj so bile še boljši; imenujejo se običnim izrazom »Skol«. Prijetno je v tem kraju po leti, a po zimi brijje todi nuda burja. Ko so se tu naseljevali ljudje, gotovo se jim je dopadalo mirno in brez vetra življenje. Mislili so, da v to naravno zatišje ne pridre hude burje sapa ali motili so se. Ko so posekali bližnje gozdove, dobila je burja pot tudi v ta tihi kraj. Bistri studenec, kateremu nikoli ne zmanjka hladne vode, privablja semkaj ljudi. Kakor pravijo, izvira ta voda tam gori pod Javornikom, kder kmalu zopet zbobni pod zemljo, a »pod Školom« prihaja zopet na dan ter teče par streljav, o suši še toliko ne, po zemlji, in se zopet izgubi v podzemeljske votline. Ko se ta voda prvič prikaže, imenuje se Vodjica, po vasi Vodice, ko se prikaže pa pod Školom, imenuje se sploh »Studenec« ali »Potok«. Pod Škol so se najprej naselili nekateri ljudje iz vipavske doline in iz logaške okolice. Tako se pripoveduje, da je prišel nek

ovčar, imenom Marko ali Markec iz logaškega kraja. Šel k Abramsbergu ali k Abrešperku, kakor so ljudje rekali in rekajo, ter ga prosil, naj mu proda nekoliko svoje zemlje. Grof mu je dal posestva »celo zemljou, kar mislim, da je toliko zemlje, da zaznamujejo dotičnega kineta v katastru popolnim posestnikom ali kmetom prve vrste. Ovčar je imel polno skledo samega srebrnega denarja, katerega še sam niti ni poznal. Ni ga znal prešteti. To pa tudi ni nikakovo čudo za one čase. Denar je bil ta čas skoraj samo srebrn in za 100 gl. konvencijske vrednosti se je mogel nameriti vrhan bokal evancij ali evancere, kakor so ta čas rekali. Takrat so bili tedaj oni srečni časi, ko so ljudje merili denar. Ni čuda, da so denar merili, saj ga niso znali šteti. Polno latvico takega srebrnega denarja je imel Markec.

To le Vam dam za zemljo, gospod grof, dejal je kmet, primerivši mu polno latvico evancij, mislim, da bo zadosti.

Bode uže zadosti, dejal je grof in pospravil novce. Ovčar, kakor sem omenil, imenoval se je Markec in še dandanes pravijo pri onej hiši »pri Markcevi« ali »pri Mrkcevi«. To je bila prva rodovina pod Školom. Pozneje, rekel sem, prišli so iz vipavske doline, mislim z Slapa Trošt-i ali kakor so tedaj pisali v času germanizacije: Trost-i. Novo selo se je začelo imenovati Orešje. Beseda »orešje« pomenja v colskem narječju orehove veje, kar se popolnoma ujema s književnim našim jezikom. Kakor se imenujejo smrekove veje smrečje, vrbove

vrbe, hrastove hrastje, tako tudi orehove orešje itd.

To mislim radi tega, ker je tu dosti orehov. Pozneje so prišli od raznih krajev še druge rodline, kakor iz okolice črnihrške Bajci ali kakor so se tedaj pisali, ko so trobili vsi v nemški rog: Walz-i, kar pa nikakor ne verjamem, da bi bil to nemški priimek. Slovenci bi se moral pisati Bajec in ne Bajc ali še celo morebiti nemški obrobjen Baiz ali Bajz. Ako pišemo Bajec, dakle ni težko pogoditi, kak je besede koren. Ta mora biti gotovo baj, od tod glagol bajiti ali glagolati; od tega glagola imamo še dandanes v rabi 3. osebo množine: baje, ki pomenja toliko kot: pravijo, govore ali nemški: man sagt Bajec bi torej značilo osebo, koja baji ali govori. Po pravilih slovenščine bi se morala ta beseda glisiti Bjilec po vzgledu delalec, pomagalec, zmagalec itd., ali kakor se lahko reče kosec od kositi in se tudi mora reči tako in nedrugače ali norec od noreti, tako je mogla nastati tudi beseda Bajec. Da bi izvirala beseda Bajec od nemške: Baize ali baizen, to je mej čisto slovenskim ljudstvom skoraj nemogoče. Iz črnihrške okolice so prišli še Petriči, iz logaškega Puci al. kakor so tedaj pisali Putzi. Iz logaške okolice je morala priti tudi rodbina: Kette ali Kete in iz otiške pa: Kovšca. Beseda bi se mogla izvajati od besede Kovk, ker tudi tam v obližji stoji prebivalci enakega priimka. O Kovk se sliškom ski dobimo Kovški, a. o. Mesto da bi rekli kovška gospodinja, (lekla ali), reče se tudi navadno Kovšca,

pravilneje bi bilo Kovšica. Reče se mnogokrat v colskem narječju mesto n. pr. Luvavrški, Luvavrška tudi Luvavršca, kar znači vedno gospodinja dotičnega posestva.

Na čelu nove vasi je bil starešina ali ker nam je germanizacija pokvarila, spadla in spakerala mnogo, mnogo izrazov in oblik milega našega jezika ter je zamenila z blaženimi nemškimi, katerih tudi na Colu ne manjka, tako je nemškutarska gospoda dala slovenskemu starešini drugo mesto, namreč besedi na nje pravo, prvotno mesto je pa postavila trdo, neukretno ptujko: Unterrichter. Blažena nemška kultura, še celo v mirni slovenski kotič si posegla. Seveda slovenski jezik ne more trdih nemških besed tako izgovarjati kakor nemški in radi tega so tudi to ubogo švabsko ptujko tako oklestili, kakor pavi srako, ko je prišla mej nje odeta s pavjim perjem. Nemški Unterrichter so preobrčili v Ontar-rihtar, ali Ontar-rihtar. Ali le nekoliko ljudem se je ljubilo klavirati nemško spako, mnogo jih je ostalo pri slovenskem starešini.

Ta je bil samo za to, da je pazil na desetino in hodil desetiti in pa da je pomagal fante v vojake loviti. Sprva so bili kmetje popolnoma položni gradu Trileškemu in nikomur drugemu. Če se je kdo kaj pregrešil, peljall so ga v beznico ali pa v turn v zapor.

Turn grajski je bil zapor za bolj male hudodelnike, beznica pa za večje. Beseda beznica bi se izvajala od glagola: bezniti — smukniti po kakej luknji, isto tako

vsled okolnosti in gmotnih sredstev tudi tako šopiri, tako ošabno in bezobzirno postopa, ter materialno tako zatira niže stanovne, kakor ni tega delalo nikoli historično plemstvo.

Ta denarna aristokracija se je dosedaj največ pomnoževala po židih, torej po ljudeh, katerim ni drugega plemenito, nego denar in materialistično uživanje. — Kedo torej ne pripozna, da je bilo potrebno, da se omeji poplemenjenje in upliv takih krogov, kateri uže po naravi ne mislijo in ravna, kakor bi morali misliti in ravnavati pravi plemenitazi, ali prvaki narodov?!

Plemstvo sploh ne bode imelo nikoli več tiste veljave, katero je imelo, ali ako i vladar koga odlikuje, dobro je, da se njegovi milosti pripočajo res plemeniti ljudje in da so taka odlikovanja bolj redka, ker drugače trpi po tem tudi avtoriteta monarhične države. Sè zadoščenjem torej pozdravljamo po Njeg. veličanstvu zapovedano omejitev poplemenjenja. — Sicer pa vsi pompozni naslovi ne odločujejo plemenitosti; le oni človek je plemenit, kateri se odlikuje po plemenitih činih; nečimurnež in egoist pa nikoli ne, pa naj svojemu imenu pridieva še toliko naslovov.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Na Koroškem so naši narodnjaki, kakor znano, postavili v kmetskih občinah 5 svojih kandidatov pri volitvah v deželni zbor, ki so se vršile 8. t. m., ter so s tremi prodrli, izvoljeni so namreč v Šmohoru dr. Matija Abuja, in velikovskem okraju Andrej Einspieler in dr. Josip Tauerer. Te volitve delajo čast našim bratom na Koroškem, in so dokaz, da naša stvar tudi tam napreduje. Doslej so koroški Slovenci imeli le enega zastopnika v deželnem zboru, odslej imajo tri. Z veseljem kličemo bratom na Koroškem: Živel! Liberalci so pri teh volitvah zgubili tri sedeže. Danes se tam vrše volitve v mestih in trgih.

Na Štajerskem se tudi konservativci za volitve v deželni zbor ozbiljno pripravljajo; za kmetske občine so uže postavili kandidate in toliko je uže zdaj gotovo, da bo moralo več liberalcev prepustiti svoje sedeže konservativcem.

Hrvatski sabor je sklican na 20. t. m., **Arbriška železnica** se odpre za prevažanje blaga 9. septembra, za prevažanje ljudi pa 15. septembra, te prilike se udeležijo tudi cesar.

alična je beseda bizna (kislja repa) na Tolminkem in Koboriškem. Na Vipavskem in po Gorenjskem imamo tudi glagol: bežati, ki je v pomenu sličen prvemu, le da je prvi intransitiven a drugi transitiven. Lahko je pa tudi, da so vsi ti glagoli in samostalniki v sorodu z laško besedo: buso, kar pomenja slovenski ljuknjo. To bi se tudi vjemalo popolnoma z pojmom beznica, ki res ni drugega, nego prava pravcata bokana ljuknja pod gradom v zemlji. Teško je verjeti, kako bi se bil tako globoko zajedel na tem kraju v naš jezik laški element.

Vas je vedno bolj rastla, ko so se tudi na Hrlevše priselili nekoli iz Ajdovščine in Kelije gor je vodila nekdanja rimska cesta skozi Col v Logatec in tudi iz Cola v Črni vrh in na Idrijo so bila neka pota in tudi so uže v 18. stoletju tvorili sol. Ker so se na Colu delila pota na Logatec in Idrijo, tedaj je bilo pripravno, da so napravili na Colu mitnico za sol. To kar so morali tu plačevati, zove se carina nemski, mislim: Zoll ali slovenski colnina in ker so nam ptujke sladkejše od milih domačih besed, zato se tudi ljudje besede Zoll poprijeli. Hvala Bogu, da se je po naravi našega jezika kmalu preobrazila v Col, nom. sing.

V drugej polovici minolega stoletja je vasica uže precej narastla, trebala je uže duhovna in tudi cerkva je bila premajhna za toliko ljudstva. Ta želja se je vaščanom pozneje tudi uresničila.

Vnanje dežele.

Popotovanje ruskega carja, kakor se iz Peterburga poroča v „Pol. Correspond.“, dognana je stvar. Car, carica in prestolni nastopnik, katere bo spremljal minister notranjih opravil, dvorni minister in mnogo dvornikov, odpotujejo 24. avgusta najprej v Varšavo, odtod se napotijo v Moskvo in Kostromo in od tod v deželo donskih Kosakov. Popotovanje bo trajalo tri do štiri tedne.

Na Italijanskem je bilo vojačenje, ki se je imelo te dni začeti, iz zdravstvenih ozirov odloženo.

V Hamburgu je policija preiskala angl. parnik „Elisabeth“, ter našla mnogo anarhističnih tiskovin, izdelanih na Poljskem, imenik nemških anarhistov in več z dinamitom napolnjenih bomb; zaprla je štiri mornarje, ki so obstali, daspadajo v hulske anarhistično društvo.

Belgiška zbornica je 8. t. m. z 73 glasovi proti 44 sprejela predlogo zastran diplomatske zveze z Vatikanom.

Francoski kongres je 8. t. m. sklenol konec splošne debate po tem, ko je govorilo več govornikov. Ker pa je nastal brum, pretrgala se je seja. Ko se je seja zopet pričela, prestopilo se je v podrobno obravnavo. Barodetov dostavek, naj se skliče Constituante, bil je zavržen z 493 glasovi proti 286 i na to se seja zaključila. — 9. se je nadaljevala podrobna obravnavo, kongres je zavrgel pet dostavkov zoper predrugačo ustave, nekoliko pa jih je še v posvetovanju. V nedeljo ni bilo seja.

V seji 11. t. m. je kongres sprejel prvi člen ustavne predrugače z 602 glasoma proti 165, prav tako tudi predlogo, da se udje poprejšnjih vladajočih hiš ne smejo voliti za načelnike republike z 597 glasovi prot 153.

Na Angleškem so 1. t. m. slovesno praznovali petdesetletnico odpravljenja robstva v vseh angleških deželah. Trgovina z robi se je sicer na Angleškem uže leta 1808. prepovedala, vendar robstvo še ni bilo odpravljeno. V dunajskem miru leta 1814. ste se Španija in Portugallija odpovedali trgovini z robi na severni strani ravnika, leta 1816 pa je tudi Francija po dogovorih z drugimi državami to trgovino prepovedala.

V Kopenhagnu se je 10. t. m. odprl mejnarodni kongres zdravnikov. Zbranih je 1400 zdravnikov.

Mej Francoski in Kitajci je nov razpor. Ker je kitajska vlada ponujala francoskeje zelo malo odškodnine, mej tem pa je minol obrok primirja, zato je bila francoska vlada primorana, svoja zahtevanja podpreti s tem, da se je admiral Lespes polastil luke in rudnikov kelunskih. Paternotre je to naznanil kitajski vladi s pristavkom, da je na njej ležeče, da to zasedenje skrajša s tem, da se ud francoskemu zahtevanju. Odškodnina se je znižala na 80 milijonov frankov, katere ima kitajska vlada plačati v desetih letih in v letnih obrokih. Lespes je brzojavil, da je vzel Kelung brez težave in brez bombardiranja.

Kakor poročajo francoski časniki, Francoska ne da iz rok Farmose, dokler kitajska vlada odškodnine ni popolnem poplatila.

Kartum ima vender še Gordon v rokah, to dokazuje lastno njegovo pismo, v katerem pravi, da je vse sovražnike napade odbil, da pa pomoči nujno potrebuje.

V Kahiri se naglo delajo priprave za ekspedicijo 4000 angleških in egiptovskih vojakov. Vojaki odpotujejo po Nilu do Dongole in od tod skozi puščavo o Kartum. V Asuanu in Vodihalfi se napravijo vojne založnice. Angleška posadka v Egiptu se vsled te ekspedicije pomnoži na 10.000 mož.

DOPISI.

Iz Trsta, 12. avgusta. — (Kolera, naredbe tržaške mestne gospode zoper mjo in še kaj drugega). — Kdor zunanji ljudi v časnikih bere o sklepih i naredbah naših mestnih očetov, storjenih zoper kolero, mora si misliti: tržaški mestni zastop si res prav skrbno prizadeva za zdravje meščanov; on je ukazal, da mora vsak stanovalec razkuževati svoje stranišče ter

zapretiti globo do 100 glid, onemu, kdor tega ne stori. Da se pa nobeden ne more izgovarjati, dobil je precej firmo, katere ima po pogodbi za gotov denar tekočino za razkuževanje preskrbovati, to se ve da, proti dobremu plačilu. Poroči se tudi, da mestni očetje to zadnjo zapoved prav vestno spolnjujejo, ker — v manj gospodskih hišah — preiskujejo, ali se njih ukazi točno izvršujejo, ali ne. — Kakor poročajo časniki, kaznovanih je bilo uže mnogo obitelji zaradi zanemarjenja tega ukaza. Temu se mi nič ne protivimo, ali mestna gospodstva bi morala biti tako nepristranska, da ne bi preiskavala le stanovanj ubožnišega ljudstva, temuč tudi stanovanja bogate gospode, ker enakopravnost zanteva, da se mora tudi bogata gospoda podvreči zaukazom, in ta še toliko bolj, ker od nje zahtevamo več izobraženosti in jo za to potrebni krajcarji ali soldi malo bolj. Tedaj, mestni očetje! preiskujte uboge rodovine, preiskujte pa tudi bogate, in če so tudi — baroni; ulegne se prav lahko zgoditi, da najdete pri ubogem delalcu več snažnosti, nego pri milijonarju, ki je bil še le nedavno pobaroujen; in pravico imate do obeh enako po obstoječem zakonu; kdo more vas tedaj karati, ako storite svojo dolžnost? — Ali nam se vriva misel, da vam ni toliko za občno zdravje, nego za nekatere druge namene. — Gospodje, vi skrbite tako blagodušno za to, da ne bi prišla kolera v Trst, in izdali ste v ta namen tudi poseben poduk samo — v italijanskem jeziku! Ker je pa v Trstu z okolico polovico Slovanov, pokazali ste s tem podukom in poprej omejenim ukazom, da vam je manj za kolero, nego za italijanski jezik, katerega pa, kakor kažejo poročila iz Italije, še kolera ne spoštuje. Ali ni to grozno, da nas tako sovražijo, da nam še poduka zoper kolero ne privoščijo? Mestna gospodstva ima sicer, če se veruje besedam, najboljšie namene, a v dejanji se to kaže vse drugače. Ona zaukazuje razkuževanje, a v nobenem mestu ni toliko smradu, kolikor v Trstu na javnih ulicah, i to v mnogih krajih; večeraj je ljudem, ki so hodili na kolodvor in z njega, kar slabo prihajalo, tako nestrpljiv smrad je bil po vseh ulicah od kolodvora do velike vojašnice. Naj bi se mestni očetje tudi enkrat potrudili v Rocelj, v Via della Tesa; tam teče odkrit potok, boljše gnojnice, ki razprostira smrad polu ure daleč. — Tam bi bilo treba pokrivati in čistiti. — Ali mestna, za zdravje mesta Trsta toliko skrbna gospodstva, nima nobenega pomočnika, da se temu pomore? — Da, mestna gospodstva prav zdaj, v hudej vročini, ko je treba dobre pitne vode, zapira vodnjake z izgovorom, da so potrebni popravke; pred vodnjakom v Via St. Francesco opazujemo zadnje dni prizore, da jih ne moremo popisati, zdaj, ko v tolikej vročini dobre pitne vode toliko potrebujemo, zapri je magistrat izmej štirih tri cev, da se mora voda vso noč kaliti. Je-li to zoper kolero? — Dobre vode hočemo mi Tržanjanje — ali iz Bistrice in Reke je ne potrebujemo, ker je imamo v obilici v obližji, le za-jeti je treba, pa ne bomo žejni, potrebujemo tudi dobro izvedenih kloak, da ne bode toliko smradu po Trstu. Trst je bil še pred tridesetimi leti najbolj zdravo mesto v Evropi, zdaj pa je najbolj nezdravo. Od kod ta žalostna sprememba? od tod, ker ima mestna gospodstva preveč skrbi za politiko onstran luže, premalo srca pa za zdravje lastnega ognjišča. Da me nikdo na laž ne postavi, omenjam le to le: Ko je prišel Ceschi — gotovo Italijanom dovoljen mož — za deželnega namestnika v Trst in se mu je predstavil mestni in deželni zastop, vprašal je mej drugim: Od kod izvira to, da je mesto Trst zdaj tako zelo nezdravo, ko je bilo pred malo leti še najzdravejše? Takrat mu je odgovoril, če se prav ne motim, Mojzes Luzzatto: Mesto Trst je zato tako nezdravo, ker ima slabe kloake; in ko je namestnik dalje vprašal: Ali ne bi se dalo temu pomoči; rekel je Mojzes: Dalo bi se, ali troški bi veliki bili — Žalostno, da nemamo moza, ki bi iredenti na glavo stopil, i da nemamo mestnega zastopa, ki bi skrbel za dobro pitno vodo, skrbel za nepokvarjen zrak in s tem zatiral boleznij bolj, nego vsi njegovi ukazi, kazni, i nerazumljivi poduki. Rimskega cesarja Nerona se očit, da je nezdravi Rim zažgal, a on je na pogorišču napravil svetovno znane kloake in s tem dal zdravje Rimu, kateri je zopet in krasnejše sezidal. Naši mestni očetje pa niso znali zdravemu Trstu zdravja ohraniti, če tudi so zidali drage i nepotrebne palače.

Tržaški meščan.

Iz Lonjara v tržaški okolici. — Neki Francoz, ki ima na Češkem, na Reki in v Trstu velike delavnice, v katerih dan za dnem na stotine stolov (kantreg iz slame (cana d' India) spletajo, uvedel je le-to obrt tudi na Katinari. Najel je prostano hišo, v kateri dela preko 20 žensk, ki imajo po 14 in več let.

Nekako sumljivo sem opazoval začetkom le-to novo šolo in delavnico, v katero so dekleta vabili. Kaj spaka, misli

sem, ko bi bila pa to kaka zanjka, mladim ženskam zvito nastavljena, v katero bi se vjele in še to malo narodne zavednosti izgubile, kolikor jo imajo in se v razposajene lahonke prestrojile. Saj človek mora vsako novo naredbo od vseh strani pregledati, predno jo odobri; posebno v sedanjih časih, ko se naši nasprotniki vseh mogočih prekanjenosti poslužujejo, da ljudstvo v naravnem in narodnem obziru kvarijo. Bojazen je bila, da podjetnik pošlje kako žensko, ki naj bi ženske v pletenju podučevala, katerej ne bi bilo varno mladim žensk v poduk prepustiti; pa tudi se je bala, da pride kaka zagrizla lahonka, ki bi le z laščino ženske v delu podučevala.

Poslal pa je podjetnik neko Čehinjo, katere v dobrem slovenskem govoru ženske v delu vadi.

Čeprav je star pregovor, da kder je 14 rokodelcev, tam je 13 nadlog v hiši, vendar le bi svetoval, naj bi se ženske tega dela priprejele, ker ni težaven in še precej obilen bode zaslužek. Dokler se pletenja ne navadi, ima vsaka ženska 20 kr. plačila na dan. Ko se pa tega privadi, kar se more v 10 dneh, potem pa bode imela gotovo določeno svoto od stola, in pravijo, da bode mogoče 8—9 fr. na teden zaslužiti. V pletenju izurjenim pa ne bode trebalo hoditi v skupno delavnico, ampak na domo bodo delale. Tako nekako je v Domžalah na Kranjskem. Neki Tirolci so ustanovili veliko tovarno za slamnike in ljudje po okolici imajo čeprav ne prav velikega, ali vendar le gotov zaslužek. Ni-li pa to dober zaslužek (ako bode resnica), ako ženska v senci brez posebnega truda na teden 8 fr. zasluži? Zasluži-li več, ko se s perilom noč in dan trpinči? Po noči se s žhto ukvarjajo, po dnevu pa po potokih trudapolno natepajo in prenašajo težka bremena, katere večkrat prav žalostne nastopke prouzročujejo; in za vse to mučno delo po noči in čez dan komaj 20 kr. zaslužijo, ako drva in milo (žajfo) vračunajo, kar pa tudi morajo računati.

Le kam toliko stolov prodade? Ta misel napravlja bojazen, da delo ne bode trajalo in je uzrok, da se ženske v večem številu pletenja ne poprimejo. Pa ne bojte se. Svet je prostoren in ljudje povsod radi sedé in Francoz uže najde pot, kam jih bode po širokem svetu razposiljal. Kder jo pa po več žensk v hiši, tam pa naj perejo in stole pletejo, in tako bode tu in tam zaslužek.

Iz Rifenberga, 4. avgusta (Gorenja Branca v Labinu) — Dne 27. julija t. l. sem bil odposlal iz naše pošte dopisnico gospodu N. N. v Gorenjo Branco, katere ni niti 2 uri oddaljena od naše občine. A vsa pisma z malih poštomarajo prej v Gorico romati, da se od tam odpošljejo na dotična mesta. Moja slovenska dopisnica pa je bila prišla v Gorici gotovo kakemu laškemu irredentaru v roke, ker romala je polnih 8 dni v Istrski Labin in nazaj v Rifenberg. Da bi se bila ta pomota radi nerazumljive pisave zgodila, ni izgovora; vsak c. k. poštni uradnik mora v prvi vrsti poznati zemljepisje, še le potem, ako hoče kot tak službovati v naši avstrijske državi, mora tudi poznati dobro deželne jezike, posebno v dotičnem kraju, kder službuje; v slovenske Gorici pa uradnik biti in ne znati slovenski, to je — turško. Taci površni uradnikov bi goriška c. k. pošta nezmela imeti, kajti pisma so največji del v zvezi s kupčijo, in kolikokrat se primeri, da ena sama dopisnica ali pismo, če je zgubljeno, prinese na tisoče šole. Jaz nisem le posestnik, temuč tudi trgovec, in moje odposlane dopisnice in pisma niso brez važnosti, ter pomenljivih interesov — pa naj si bode to ali ne, c. k. pošto veže dolžnost. Svetoval bi jaz, da bi slavno c. k. poštno vodstvo vse take deželne jezike in zemljepisja nevedeše uradnike, koji ne poznajo poti iz Gorice v Gorenjo Branco, takoj iz službe odpustilo in tako oviralo v bodoče pomote in nesreče. J. L.

Iz Berlja pri Rifenbergu, 4. avgusta. — Pričakoval sem vedno, da bo kako spretnejše pero poročalo svetu o naših občinskih volitvah novolizvoljenega starešinstva in županstva.

Po dolgem in težavnem okrevanju predizvoljenega občinskega starešinstva, ki obsega, to se umeje, »cvet Rifenberško-Brijske inteligencije«, po dolgem pravim zató, ker je bila volitev res bolelna in potrebovala je vsega strokovnjaškega prizadevanja nekaterih naših ranocelnikov, da so se po mogočnosti zaceleli rane in zakrile neprijetne naroge, prouzročene po nepreprekljivem našem politiku in njegove kimovcu, katerega najvišji skrb je, o času volitev kuriti in nered delati, mešati se v te politične zadeve, da si, če mogoče, pribori ne po svoje, nego po njegovem, odstrañiti mu nepovoljne — da doseže svoje sebične namene in nakane. Po glejte! posrečilo se mu je, da je na Brjih kakor tudi v Rifenbergu dosegel to, za kar se je pred in mej volitvijo za hrbot svojih privržencev trudil — le žalibog, da mu

je tudi kakšna spodletela. V drugej polovici meseca julija se nam je vendar rodilo novo županstvo, potrdil se je zopet za 3 leta dosedajni župan, g. Robič z asistenco šestih podžupanov. Po volitvi je bil, kakor so nekateri Brejski starešini, prišedši domov, pravili, velik banket, katerega se je vseh 24 izvoljenih občinskih zastopnikov, in c. kr. okrajni komisar, gosp. Zvek, oba naša duhovna, vdeležilo. Napitnic je bilo malo, pa tiste prav sočne. Gosp. župan je napil prvi presv. cesarju, potem še par drugih. Mesto napitnic pa je bilo več petja, to se umeje. Petje je bilo večinoma »korale«. Vsa slovesnost se je menda prav lepo izvršila — razen malega »servajsa«.

Naše ljudstvo je popolnoma zadovoljno, da je naš g. župan zopet sprejel volitev, le nekateri vrtoglavi povdarjajo vedno, da bi moral predugraditi svoj politični program, t. j. držati se svojega postavnega autonomnega delokroga ter ne biti odvisen od nekega. »Ego sum« ter autonomno postopati po izgledu sosednih kolegov — kar bi bilo res lojalnejše in pravičnejše, da bi se ne odtegovalo in kratilo obrtnikom in davkoplačevalcem zaslužkov ter tako podpiralo domače blagostanje, tako bi bila dopolnjena volja županovih volilcev.

Iz Divače, 10. avgusta 1884. — Ker je uže 3 leta pred nekoliko meseci minolo, od kar se je zadnja nadžupanijska volitev v Naklem izvršila, približuje se zopet čas nove nadžupanijske volitve, kar je bilo tudi uže našemu ljudstvu po občinskem čuvaju naznanjeno. V prvi vrsti moram Vas, predrage Divačani, z drugimi bližnjimi vašaani vred prijazno in pošteno opozoriti, ter javno h novej volitvi prihodnjega nadžupana spodbujati. Zato raj se Vam jako gorko priporoča, da po lastnem prepričanju volite. Istina je, da smo v sedanji dobi v jako kritični in spremenljivi časi zabredli, ali dobro je znano vsakemu, da brez boja ni zmage in brez težav in ovir tudi ne človeškega življenja.

Naznanjam tudi žalostno vest, da je umrl posestnik g. Andrej Magajna 3. dne t. m. po dolgotrajnej mučnej bolezni v 66. letu starosti. Ta mož je marljivo delal v domačej občini prej kot obč. načelnik in pozneje več let kot občinski svetovalec.

Rajni je bil kmetovalec in trgovec, mož stare korenine in trdnega značaja. Lahka mu zemlja!

Na Ucuu, 6. avgusta. — 31. julija je bil na tukajšnji dvorazrednici sklep šolskega leta. Po slovesnej maši se je zbrala naša šolska mladina ob 9. uri v šolskem poslopju, kjer je pokazala veliko izurjenost in pridnost v vseh predmetih. Na obrazih poslušalcev je bila vidoma izražena zadovoljnost in priznati moram, da so se čast. g. župnik in šolski predsednik Franjo Klemenc, g. nadučitelj Ivan Požnenel in gospodici učiteljica Zeme mnogo in vestno trudili med letom z mladimi glavami. Vzlasti dekliska ročna dela, katera so bila izpostavljena na ogled, bila so občudovanja vredna in naredila so gledalcem velik vtisek. Slednjič sta še vspodbujala g. župnik in g. nadučitelj dečke in deklice, naj se vedno in strogo drže naukov in nazorov, kateri so se jim vcepili v šoli, da bodo kazali tudi zunaj šole napredek v oniki, katera se more le v šoli pridobiti. Po razdelitvi šolskih spričal so se zapeli cesarsko himno ter se potem razkropili vsak na svoj dom. Popoldne so se zopet sešli in odpotili sparoma v najlepšem redu z šolsko zastavo v naš staroznani Škocijan. Ko so prišli do travnika »Podbojev laz«, tu so postali. V sredi tega stoji velika, divja skala, na kateri so vdolbene v slovenskem in nemškem jeziku te le besede:

»V spomin sreberne poroke Njih veličanstev cesarja Franja Josipa in cesarice Elisabete. 24. aprila 1879.«

Tu so postavili zastavo ter zapevši cesarsko himno po trojnem živio-klicu zopet se dalje napotili in kmalo došli na velikanski naravni most. Tu se ti odpira krasen, divjeromantičen razgled. Krog in krog se razteza črn gozd. Na levi strani mosta se razprostira v globokini travnik, po katerem se pretaka črna, globoka reka Škocijan. Ako stopiš par korakov na desno v goščavo, razgledaš strašen prepad in omenjeno reko, ki skozi most z velikim šumenjem po skalovji dere in se razliva zamolklim bobnenjem v velikansko jamo, okrašeno z raznovrstnimi, naravno izdelanimi podobami iz kapnika ter še-le pri Planini na svitlo prihaja. Ne daleč gori se ponosno vzdiguje hribovje Javornik, kakor mogočna stena, katera zaslanja izhod proti manj rodovitnemu delu Notranjskega. Dospevši na senožet »Srednja njiva«, kjer se je zbralo tudi mnogo občinstva, da bi se radovalo z sinovi in hčerkami vred, ustavila se je brzonoga mladina in zasadila v sredo travnika zastavo. Ko smo se nekoliko odpočili in okrepli, napravili so dečki in deklice več kolobarjev in vršile so se mnogovrstne in jako zabavne igre. Potem sporedu so se pričele dekla-

macije, primerno izvoljene, v katerih je pokazala mladina veliko pogumnost in nevstrašljivost. Vse to je trajalo do mraka. Konečno smo se zapeli združni cesarsko himno ter šli potem popevaje lepe šolske pesni domu vesel, a tudi žalostni, da je tako hitro veseljapolni dan minol.

Domačin.

Iz Ljubljane, 9. avgusta. — Bratje Slovencev in Hrvati! Težko pričakujemo veselga dne — 15. avgusta — našega snidenja v Sevnici. Še nekoliko dni in podajali si bomo v bratski ljubezni z svojimi brati, Čehi in Poljaki, roke. Kakor se kaže, bode veselica sijajna, vredna ponosa in spomina. Nam je treba večkratnega snidenja, da se vpoznamo in izjednačimo v svojih težnjah, da se očitujemo, kar v svojem srci predobro čutimo. Rodoljubili ne zamudimo lepe priložnosti, pokazati našej mladini svojega somišljenja in naklonjenosti, ona bo z našim pohodom očešena in navdušena. Vedite, da se je morala boriti in vstrajno delovati, da izvrši to svoje podvzetje. Ne zavržimo nje-nega vabila, pokažimo, da cenimo njene nazore. Veselico priredijo dijaki mariborske, ljubljanske in koprke pripravnice; celjske, ljubljanske, novomeške, goriške in tržaške gimnazije. Polovica čistih dohodkov je namenjena »Narodnemu domu«, polovica »Miru«. Program: A. Beseda. 1. »Dijaška«. Iv. pl. Zajc. 2. Slavnostni govor. 3. »Hrvatice«. Iv. pl. Zajc. 4. »Tidica« (četerospev) Majer. 5. »Petelinčkova ženitev« (šaljivi zbor) Hajdrih. 6. »Otok«, samospev za tenor, M. Hubad, poje g. Pogačnik. 7. »Nočna rosa«. Sohor. 8. Lahko noč (četerospev) Hajdrih. 9. »Jutro« dr. Ipavec. 10. »Naša zvezda«. Hudovernik. B. Ples. — Vstopnina 50 kr.

Domače in razne vesti.

Imenovanje. Finančno vodstvo je imenovalo Franca Vittori-ja davkarjem, Julija Segher-ja davkarskim kontrolorjem, Eugena Bigatto in Fridrika Dondo, davkarskima pristavama, Fridrika Kaderka, finančnim komisarjem in Pavla Baričeviča finančnim konceptistom.

Delalsko podporno društvo izdalo je danes program slavnosti rojstn. dne svojega pokrovitelja in obletnice blagoslovenja svoje zastave dne 24. t. m. Obširni program prinesemo prihodnjč.

Sokolova veselica v nedeljo zvečer na vrtu »zelenega hriba« je bila še precej dobro obiskana; pevcil pod vodstvom vrliga g. Steleta so peli prav izborno; zaslužili so hvaležno priznanje odličnega občinstva. Orkester g. Bellonija ni nič manj pripomogel k zadovoljstvu občinstva; posebno dopadel pa se je potpourri iz slovanskih napevov. — Najbolj pa so nas iznenadili telovadci našega mladega »Sokola«, kateri so pokazali, da se more z ustrajnostjo prav mnogo doseči. — Vsa hvala takim telovadcem in njih učitelju. — Le ena želja je, da bi nas Sokol še večkrat razveselil s takimi vesellicami. Tržaški Sokol crescat, floreat!

Tržaške novosti.

Mestni magistrat je razpisal službo konceptnega praktikanta pri magistratu z letno plačo 700 gl.

Društvo Austria napravi 18. t. m., na rojstni dan Nj. Velikanstva velikansko slavnost na vrtu »Mundo nuovo«. — Začetek bode točno ob 8 uri zvečer. — Vrt bode čarobno razsvitljen, igrali bosti 2 godbi, sploh delajo se velikanske priprave in je za slavnost preliminiranih čez 2000 gl.

Nina Nane, ali Nani se zove nek praktikant, ali celo uže uradnik v nekem uradu, kateri je nekda tak slavofob, da si to steklistvo hladi nad nedolžnimi slovenskimi plakati. Nam je povedal nek gospod, da je videl, ko je omenjeni gospod v svetelj jezi trgal slovenski plakat raz zida in to njegovo junaško delo spremljal z obligatnim grdenjem »ščavov«. Tacega gospoda, ako je stvar resnična, bi bilo najbolje našeškati se šibico, potem pa zapoditi nina, nana.

Lansko leto zaradi sleparije na 3 leta težje ječe obsojenega magistratnega asessorja, dr. Ivana Mazzorana je cesar pomilostil in mu odpustil nadaljno kazen; uže včeraj spustili so ga iz ječe.

Morski pes se je nekda uže sopet prikazal blizu mola Giuseppino. Magistrat poroča, da so ga videli. — Čudno, vsako leto o začetku kopelji vidijo to nevarno žival. Ali ne bi bila morda to reklamaza kopelji?

Iz ljubomurnosti je hotel te dni natakati Anton K. svojo ljubico, neko kuharico, se žvepljeno kislino obiliti. Našli so ga na dvorišču hiše št. 5 v ulici Commerciale skritega v gnojšču se steklenico one tekočine v roki, in sam je obstal, kaj je nameraval.

V morje padel je fakin Ivan Penso na bregu Carciotti predvčeršnjem jutraj; straže so to zapazile in ponesrečenega rešile smrtne nevarnosti.

Z nožem ranil jeslikar Vincencij David v nedeljo zvečer družega slikarja, Franca

Kersnerja v Via Solitario. — Skregala sta se zaradi zavisti, ker je zadnji prvemu prevzel neko delo in stvar je končala z nožem. Davida so precej zaprli.

Devet bosniških turških družin, skupaj 52 oseb, se je te dni v Trstu vkrvalo na Lloydov parnik Saturno. — Ti Turki se preselijo za vedno v Azijo. — Kakor se vidi, se bodo bosniški Turki ščasoma ali preselili ali pa pokristjanili, ker za Islam niso več bosniška tla. Tako se na svetu stvari preobračajo.

Samomor. Droguist Anton Brusini, 27 letni samec je šel v nedeljo zvečer v »hotel de la Ville«, čes da se bode kopal; ali v kopeli je pil močan strup. Ko ga le ni hotelo biti iz kopelji, so kabino siloma odprli in našli nesrečnega mrtvega.

Poslušen samomor. Neka Rozina Palatini, ki je sem došla iz Benetk in se nastanovila v hotelu Europa, pila je strup, da se osmrti, ali pomoč je bila blizu, prenesli so jo v bolnico; tam so jidali potrebni lek proti strupu in mlada ženska ozdravi v kratkem. Uzrok nepremišljenega koraka je bila nesrečna ljubezen. — 22. letni pisar Anton Pasco se je včeraj zjutraj v gozdišču borovcev pod sv. Alojzijem z revolverjem Skrat v vstrelil v prsa. — Stražniki so ga našli krvavečega na nekej klopi in so ga z vozom odpeljali v bolnico. — Upanje je, da ozdravi.

V Barbanu, kder je starodavna božja pot, odrineta v petek dva posebna parnika, prvi ob 7. uri zjutraj, drugi ob 2 i pol uri popoldne izpred Lloydove palače; vožnja stane 1 gl. tja in nazaj.

Za zdravnike. Primorsko namestništvo je izdalo razglas na zdravnike, v katerih vabi vse tiste mej njimi, ki bi hoteli v slučaju kolere na Primorskem službovati, da naznanijo to namestništvu z natančnimi pogoji vred.

Izpred sodišča. Te dni je obso-dilo sodišče te le kmete iz Sv. Križa pri Trstu, ker so poškodovali enemu njih po sdišču prodano posestvo, posebno pa hišo, iz katere so odnesli vsa vrata, polkna, okvire itd.: Jožefa Macarola na 6 mesecev, Alojzija Macarola na 3 mesece, Jakoba in Franca Boleta vsacega na 6 tednov, Silvestra Boleta in Franca Filipiča, vsacega na 3 mesece, A. Bezka, G. Macarola, A. Križmana, A. Starca, A. Žiberna vsacega na 2 mesece, A. Bezka, J. Boleta, A. Ukmarja in F. Boleta pa na 6 tednov ostrega zapora. — Nekateri okoličani lehkomišljeno delajo dolge, kedar pa pride dan plačila, pa stokajo in ne vedo kaj delajo. Križani! ne knpujte za božjo voljo od znanega Capellani-ja »pildkova« in cap na »rate«, za cape boste morali pustiti živino in na zadnje še zemljo; on vas spravi na boben.

Porotna sedanja bode začela svojo prihodnjo sesijo 14. t. m. in se bodo vršile sledeče obravnave: 14. avgusta proti Jožefu Valiču, zaradi javnega nasilstva; 16. proti Francu Karisu iz Trsta zaradi zločinstva oskrumbe; 19. proti Aleksandru Stika, zaradi zločinstva izneverenja; 20. proti g. M. Mandiču, uredniku »Naše Sloge« zaradi razžaljenja časti; 21. proti Alojziju Smrdelu zaradi zločinstva oskrumbe. Razun teh, pridejo najbrže na vrsto še 3 obravnave.

Policijsko. Policija je zaprla nekega fakina, ker je vkradel en žaklič kave nekemu botegarju na ribjem trgu. Neznani lopov je uže sopet neko ubogo dekle osleparil, kupil je od nje par lepih, zlatih uhanov in jih plačal z dutko. — Kovčača Nikola C. je policija zaprla, ker ga je našla, ko je vkradel nekem istrskem kmetu en koš sadja. — Nekega branjevca sta dva lopova v ulici Chiozza napadla in mu iz žepa vzela 3 gl. — Prav tako je vražji zmikavt pijanemu zidarju Matiji S. iz Verdelje vkradel zavoj perila in drugi lopov je vkradel zidarju Karolu R. uro iz žepa. — Neznani tatovi se vdrli v hišo posestnika Antona L. iz Grete in so vnesli razne obleke in zlatanine za okolo 160 gl. Iz pisarne fotografa Daguerre je v ponedlek nek tat, ne zna se kako, odnesel gl. 470. — Policija je te dni zaprla par znanih tatov, ker so na sumu, da so zopet kradli in par lehkoživih žensk zaradi nemoralnega vedenja na ulici.

Slavnost v postojnski jami. Dne 17. t. m. ob 3. uri popoldne vršila se bode v postojnski jami slavnost v praznovanje naslednjega dneva, rojstnega dneva Nj. veličanstva cesarja. Jama bode razsvitljena s 5000 svečami in z 12 električnimi lučmi, katerih svetloba bode imela intenzivnost 1400 sveč. Svitala bode vojaška godba pešpolka št. 97 iz Pulja.

Vabilo. Častitim gospodom volilcem z Notranjskega. Uže mnogokrat in od raznih strani sem bil pozvan, da bi z ozirom na predstoječo nadomestilno volitev dežel-nega poslanca za Notranjsko sklical volilni shod. Da ustrežem torej želji notranjskih rodoljubov, prijateljev in znancev in da bi se pri t-j volitvi brezpotrebno ne cepeli glasovi, sklenil sem, sklicati v dan 17. t. m. popoldne ob 6. uri v gostilni g. Vičiča v Postojni volilni shod. K temu shodu vabim tedaj vse častite volilne može z Notranjske, ter jih prosim, da se ga oči-gled današnjih razmer v prav obilnem

številu udeležiti blagovolijo. Opozorujem pa tudi častite gospode volilce, da jih bodem o svojem času, kadar poizvem njih imena, še s posebnim vabilom k shodu povabil. V Cérknici, 9. avgusta 1884. Adolf Obresa l. r.

Iz Fazane se nam poroča to-le: Nek tukajšnji posestnik je pred malo leti kupil od nekega Dalmatinca kravo, ki je pa bila v primeri s tukajšnjim izredno lepim plemenom res prava pokveka; vsled tega so Fazančani zasmehovali kravo in nje lastnika. To je pa tega tako razjezilo, da je kupil majben otočič (scoglio), ter kravo na njem naselil. Da pa kravi ni bilo dolgčas, kupil je še bika, ter ga jej pridružil za tovariša; napravil je tudi na otoku streho, da sta imela krava in bik zavetje o slabem vremenu. Zidaj je na tem otoku uže 6 bikov, 3 krave in 2 junčka, a živina je tako divja, da se nobeden na otok ne upa; sklenoli so toraj postreliti jo.

Goriški gospodarski list št. 7. prinesel je te le članke:

1. Program deželne govejske razstave, katero priredi c. kr. kmetijsko društvo v Gorici dne 23. septembra t. l. na živinskem trgu, ki ga je v ta namen vlijudno pripustil slavni mestni magistrat. — 2. Kaj nasvetuje avstrijski agrarni zbor deželnim zastopom? — 3. Trtna medena rosa. — 4. Gosenice jabolčnega molja silno škodljive sadnim drevesom. — 5. Naprava dobrega vinskega kisa. — 6. O dušecu in njegovi važnosti v kmetijstvu.

Obširno poročilo o kmetijski enketi v Ljubljani dne 17. in 17. aprila 1884. Izdal je te dni marljivi rodoljub in krajski deželni odbornik, g. dr. J. Vošnjak. Poročilo obsega 72 strani in je prav lepo vrejeno. Dobro bi bilo, da se prav močno razširi.

Popravek. Gosp. Kučinič nam piše, da ni res, da je bil on med osebjem »Alabarde« v nekem po Bechtingerju vođenem boju pred redakcijo »Piccolo« in da tudi zadnji ni nikogar vodil v ta boj, ampak da je 5 »Piccolasev«, slug zidovskega gospodarja, skupaj z njim navalilo na njegovega prijatelja, po njemu udriha-joč po barbarsko, da pa je pol ure kasneje areal urednika »Piccolo« in ga apostrofiral zaradi njegovega sramotnega čina, — da nadalje ni bilo 8 ljudi tepenih ali ranjenih in da on ne stoji ua braniku »Alabarde«, ker ni ne urednik, ne sodrudič omenjenega lista in se sploh ne meša v politiko; on da je Hrvat in za tacega ga štujejo tudi uredniki »Alabarde«. Tudi očituje, da ni res, da je po kavarnah kazal nemški cilindri, in bil poklican pred policijo. — Nam je bila stvar tako pripovedana in tudi mnogi drugi listi so jo imeli blizu tako zabilježeno; no mi se čisto nič ne obotavljamo, to popravito in nas celo veseli, ako je res, da gosp. Kučinič ni bil pri vsej tej aferi, in ako je pravi Hrvat, vedno udan svojemu narodu, akoprem sam priznava, da je prijatelj Alabardistov, kateri pa niso prijatelji Hrvatov in sploh Slovanov.

Kolera in kuga. Zelo se ugiblje, koliko časa bo trajala sedanja kolera na Francoskem. Po menjenju zdravnikov, ki so lansko leto opazovali kolero v Egiptu, ima sedanja kolera na Francoskem gledé širjenja, kakor tudi značaja, mnogo enakosti z egiptovsko kolero; imela bi tedaj tudi tej primerno trajati. V Egiptu je bilo to tako-le: V Damiette je trajala 52 dni in je umrlo 1956 ljudi, v Mansuratu v 36 dneh 1075, v Samamundu v 40 dneh 352, v Chirbini v 30 dneh 114, v Chibin-el-Komu v 35 dneh 1120, v Kabiri v 14 dneh 5664 itd. Srednja trajnost kolere v Egiptu je bila 42 dni. V Tulonu kažejo znamenja, da se kolera bliža koncu in da bo trajala okoli 47 dni. V Marsilji traja uže 40 dni, pa tudi tu uže odjenjuje; upati je toraj, da tudi tu k malu ugasne.

V Italiji je v deželah, k žeeh na francoskej meji, Genova, Massa, Carrava in Turin, v zadnjih dneh zbolelo več oseb za kolero ter jih nekoliko tudi umrlo.

Iz Peterburha pa se poroča, da je v mestu Tiflis v enem delu mesta vstala kolera, v drugem pa kuga, obe ste zelo hudi; 50 ljudi je umrlo za kolero, 53 pa za kugo; v poznejših 12 urah pa zopet 20 za kugo in 9 za kolero; v Karkovu 11 in v Glas-kovu 36 za kugo, ozdravel nobeden ni, kogar je napadla kuga.

Nesreče. V Budimpeštu je bilo po noči 9. na 10. t. m. tako vreme, da so ljudje mislili, da se bliža sodnji dan. Strašno se je bliskalo in treskalo, oblaki so se trgali, voda je kanale razgnala, divji valovi so se valili po ulicah in trgih, zemlja razkopali in pota zasuli, naredila so se na več krajih jezera; železniški vlaki so zastali, škode je veliko.

V Salerni je 8. t. m. prašnica vtrdela San Giorgio v zrak zletela. Trije ljudje so bili usmrteni, trije pa hudo poškodovani.

Največi zemljiški posestnik na svetu je bil nedavno v Buenos-Aires umrvi Nikolaj Anchorena. Njegova posestva so

merila 1710 štirjaških milj, imel je 152 000 krav in 410.000 ovac. Razen tega je imel veliko hiš v Buenos-Aires. Njegovo premoženje se ceni na 2.400.000 lir štelinov, to je okoli 28.800.000 gld.

Pokončavanje ptičev v Italiji. Sploh je znano, kako vandalsko delajo Italijani s ptičami selivkami, in večkrat se je uže pripočelo, naj se sklene mejnaročna pogodba za varstvo ptič, ker one so občna lastnina in velike dobrotnice poljedelstvu. A dosedaj je bilo vse to priporočanje brezvspešno in v Italiji se celo oficijelno razglasa število ujetih in pomorjenih ptič. Tako oficijelno poročilo razglasa to-le: Samo v enem tednu meseca maja je bilo naloženih v mesinskejiški 800.000 prepelice! V Jakinu jih je od 15—31. maja ena sam trgovska hiša 40.700 razposlala. Veči del prepelice se polovi z mrežami; razen tega pa malo in veliko, staro in mlado, vsak kdor more nositi puško, ali sukati palico, ob času preseljevanja teka na lov, da od dolgega popotovanja utrujene uboge ptičice strelja in pobija. Tako se v tem času v Italiji najmanj polu milijona jerebic vjame in pobije.

Naša tiskarna se preseli denes v nove lokale: Via Torrente, h. št. 12 na voglu omenjene ulice in Via S. Francesco.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Deželna razstava goveje živine v Gorici.

C. kr. kmetijsko društvo v Gorici priredi dne 28. septembra t. l. živinsko razstavo na živalskem trgu, ki ga je v ta namen vlijudno pripustil slavni mestni magistrat.

1. Razstave in delitve daril se more deležiti plemenska goveda, biki in krave, ki so spodobni za zložitje goveda v deželi, pa tudi pari volov, odmenjenih za delo, vsake pasme, vsacega plemena ali preplemenjenja, da so le ti in oni v deželi rojeni in prirejani in da imajo starost določeno po tem programu.

2. Oni, kateri želijo kaj razstaviti, naj pošljejo najkasneje do 15. septembra t. l. predsedništvu c. kr. kmetijskega društva oglasnico za vsako glavo ali za vsak par goveda, katere namerjajo razstaviti.

Te oglasnice se bodo spisale na obrazce (formulare), kateri se bodo o svojem času zastoj dobivali pri vseh občinskih uradih na Goriškem.

V oglasnici se ima navesti, za kateri oddelek se misli razstavljavec oglasiti; naznani naj se starost živali (če mogoče, katerega dne se je porodila), in kakošne barve je. To isto naj se navle ob očetu in materi dotične živali, o kateri je treba tudi povedati, da je v deželi rojena in izrejena in da je razstavljavec vsaj uže eno leto nje lastnik, ali pa od kar se je porodila, če nima še leta.

Napovedano starost potrdi, oziroma popravi na oglasnici poseben, od c. kr. kmet. društva postavljen živinozdravnik takrat, kadar pride žival na razstavo; vse drugo pa, kar je navleeno v oglasnici, morajo potrditi dotični občinski uradi.

Predsedništvo kmet. društva povrne tistemu, ki se oglasil kot razstavljavec, oglasnici priloženi izkazek. Ta izkazek velja za spričo razstavljavcu, ali njegovemu opravniku, da se sme deležiti, in pokazati ga bo moral društvenemu postavljencu, kateri bo stal v ta namen pri vrodu razstavne ograje.

3. O vsakej za razstavo pripeljani živali je treba skazati njeno težo še spričevalom kake javne tehtnice; in sicer se ima zvagati žival v zadnjih šestih dneh pred razstavo; enako bo treba skazati postavno predpisani živinski potni list.

4. Na oglese za deležitev razstave, podane po 15. septembru t. l., se ne bo jemalo nobenega ozira.

5. Goved spremljana po osebah, ki bodo na njo pazile, ima se pripeljati na mesto razstave dne 28. septembra pred osmo uro zjutraj. Ko odbije osma ura, zapre se razstavna ograja in notri ostane do poldne samo komisija, katera bo prisojevala darila. Ohdarjenci se objavijo in darila razdeli še istega dne.

Popoldne bo razstava občinstvu odprta do 5. ure.

Razstavljene živali se ne bodo smele odpeljati z razstave pred 5. uro popoldne.

6. Za tiste živali, katere priženejo na predvečer razstave v Gorico, bode pri-skrbeno, da se zastoj prehranijo in okrmijo in enako se tudi vse razstavljene živali brez razločka zastoj oskrbe s pičo ves dan razstave.

Kdor želi, da se mu uže na predvečer razstave prehranijo in okrmijo živali, ima to v oglasnici omeniti; kadar pride z živali v Gorico, pa naj se oglasí v pisarnici c. kr. kmetijskega društva. (Piazza del Duomo).

7. Darila bo prisojevala posebna, po glavnem odboru c. kr. kmetijskega društva odbrana komisija.

8. Obdarjeni biki se bodo morali kot plemenjaki v deželi ohraniti, vsaj dokler ne dopolnijo tretjega leta starosti.

9. Kot poročstvo obdrži društvo 1/2, podarjenega zneska in izplača potem, ko se mu dokaža, da je pogoj izpolnjen z obrestmi vred, ki se naberejo v tistem času, ko ostane denar v društvenem uradu.

Ako žival po naravnem načinu pogine, preden je tri leta stara, izplača se koj pridržani znesek z obrestmi vred.

Tiste zneske, katere bi društvo ne izplačalo razstavljavcem obdarjenih bikov, ker jih niso kot plemenjaki v deželi ohranili ves predpisani čas, odmeni ono z dotičnimi obrestmi vred vladnemu podpornemu zalogu in prospeh živinoreje.

10. Lastniki obdarjenih krav se morajo zavezati, da jih ohranijo v deželi vsaj tri leta.

11. Razun denarnih daril bo društvo delilo tudi svetlinje in pohvalnice.

12. Ako bi v katerem oddelku ne bilo zadosti taci živali, katere zaslužijo darila, odmeni se razpoložljivi denar lahko tudi za to, da se obdarijo razstavljavci drugih spodej navedenih oddelkov in to tedaj, ako tako spozna prisojevalna komisija dogovorno s predsedništvom c. kr. kmetijskega društva.

Razkaz denarnih daril določenih po c. kr. kmetijskem društvu. Prvi oddelek: Plemenjaki mlečnih pasen. A. Za biko od 6 mesecev do dobe, ko spremeni prva dva zoba (izvzeti so biki, ki so lastnina kmet. društva). Eno darilo gld. 90, eno darilo gld. 60, eno darilo gld. 30. B. Za junce od 12 mesecev do spremembe prvih zob: Eno darilo gld. 60, eno darilo gld. 40, dve darili gld. 20. C. Za krave od spremembe prvih zob do 5. leta: Eno darilo gld. 50, eno darilo gld. 30, dve darili gld. 20. Drugi oddelek: Plemenjaki delavnih in pitavnih pasen. A. Za biko od 6 mesecev do spremembe prvih zob: (izvzeti so od društva biki) Eno darilo gld. 90, eno darilo gld. 60, eno darilo gld. 30. B. Za junce od 13 mesecev do spremembe prvih zob: Eno darilo gld. 60, eno darilo gld. 40, dve darili gld. 20. C. Za krave od spremembe prvih zob do 5. leta: Eno darilo gld. 50, eno darilo gld. 30, dve darili gld. 20. Tretji oddelek: Pari volov za delo vsake pasme: Eno darilo gld. 40, eno darilo gld. 30, dve darili gld. 20. Zraven teh daril kmetijsko društvo na razpolago izroči p. isovalne komisiji neko število svetinj; pohvalnic na ho smela podeliti, kolikor bo za primerno spoznala.

Komisija bo podeljevala bolji sama ta odlikovanja, ali pa združena z denarnimi darili.

V izjemnih slučajih bo smela prisojevalna komisija dogorno z društvenim predsedništvom izdati v pripoznanja posebnih zaslug v prospeh domače živinoreje tudi častne diplome. C. kr. kmetijsko društvo v Gorici, dne 16. junija 1882. Goronini, predsednik. Velicogna, tajnik.

Deželna razstava sadja, vrtnin, grozdja in vina v Gorici.

Ker je visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo blagovoljno podelilo podporo v namen, da se z darili spodbude sadjerejci, vrtnarji in vinorejci in da se pospeši ob enem vinotrštvo s tem, da pozve občinstvo najboljša v deželi pridelana vina, sklenilo je podpisano c. kr. kmetijsko društvo, da priredi v prihodnji jeseni deželno razstavo sadja, vrtnin, grozdja in vin in da združi z njo javno vinsko pokušnjo. Razstava bo ob enem z govejsko, katera je uže napovedana za 28. septembra t. l., prične se 25., konča pa 23. istega meseca zvečer.

Podeljevala se bodo darila in sicer svetlinje, častna priznanja in denar.

Nadrobni program se v kratkem objavi in naznani se v njem tudi kraj razstave.

C. kr. kmetijsko društvo
V Gorici 28. julija 1884.
Podpredsednik: G. vitez Ritter.
Tajnik: J. Velicogna.

Gozdne zadeve. Mestni magistrat naznani, da se bode dejal križki gozd imenovan »S. Primož« pod posebno nadzorstvo in da se bode odslej moralo v njem gospodariti po blizo takem-le načrtu: Manjše drevesje za paladiče se bode smelo sekati vsaki 7 let na tistem mestu. Ves gozd se razdeli v 7 oddelkov, leta 1888 se začne izsekavati v prvem oddelku, kolikor to dopušča rašča gozda in leta 1895 se bode na tak način počistil zadnji odderek gozda; potem pa se zopet začne v tistem redu pri prvem od vseh 7 oddelkov. Sekalo se bode od novembra do marca. Do leta 1888 se bode posekalo samo tisto drevje, ki je poškodovano, ali ne more več

rasti. Sekalo se bode tako, da se ne poseče niti polovica za izčiščenje odločenega gozda. Sekati se bode moralo čisto pri tleh, da ne bode ostajali štori. Posekano drevje se bode moralo izpeljati iz gozda najdalje v 14 dneh po posekanju. Pohiranje stetje bode dopuščeno samo v za izsekavanje odmerjene sedmini gozda. Trava se bode smela žiti vsako leto. Paša pa bode prepovedana. Tisti deli omenjenega gozda, ki so še slabo zaraščeni, se bodo morali pogozditi začnši z letom 1886 pa do leta 1890. Gozdu se postavijo natančne meje. To so na kratko glavne, a po našem mnenju koristne določbe.

Tržno poročilo.

Kava — malo kupčije, cene nespremenjene. — Sladkorja cene so postale še slabše. — Olje, sadje, petroleje, vse to blago prodaja se po nespremenjenih cenah. — Prav tako domači pridelki. — Žito — mlahova kupčija po nižjih cenah. — Les — v dobrem obratu. — Seno — dobro konjsko prodaja se po gl. 1.50 do gl. 1.80. Kupčija v obče mlahova.

Borsno poročilo.

Promet skoro popolnoma miruje, akoprem je tendenca za skoro vse papirje prav dobra in so kurzi še precej trdni.

Dunajska Borsna

dne 12. avgusta

Enotni drž. dolg v bankovcih 81 gld — kr.	
Enotni drž. dolg v srebru 81	70
Zlata renta	103 45
5% avst. renta	96 25
Deelnice narodne banke	860 —
Kreditne delnice	345 40
London 10 lir sterlin	121 60
Napoleon	9 65
C. kr. cekini	5 74
100 državnih mark	59 50

Zahvala.

Vsem gg. pvcem delalskega podpor-nega društva, kateri so blagovolili sodelovati pri koncertu, izrekamo najtopljejšo zahvalo. Na zdravje!

V Trstu, 12. avgusta 1884.

Odbor »Tržaškega Sokola«.

Naznanilo.

V suhem vremenu potrgana (ne trešena) plemenita jabelka, hruške, marelice, velike češnje, breskve, tudi odlične baže zelenega fižola v stročji, mladega graha, sladkega korenja, tomat, pora, gob, šampinjonov ali mavrhv, kupuje vsaki čas in v vsakej množini po primernih cenah in prosi pisemnih ponudeb

Osrednja postaja za prodajo sadja in sočivja v Gradou.

(Centralstation für Obst- und Gemüse-verwerthung in Graz.) 1—5

The Singer Manufacturing & C.

New-York.

Ako se plati vsak teden samo

eden goldinar

dobi se

Originalni

Singer-jev šivalni stroj,

in to brez povišanja cene.

Poroštvo se daje za pet let, poduk na domu brezplačno

G. NEIDLINGER,

generalni agent 13—13

V Trstu, Corso, palača Modello

Šivanke za Singerjeve živalne stroje komad 3 kr. in tucat 30 kr.

VELIKA PARTIJA ostankov sukna

(3—4 metre), v vseh barvah za cele inočke obleke, pošilja proti povzetju po 5 gld. ostane.

L. STORCH v Brnu

tvarina (sukno), koja se nebi dopadala, more se zamenjati.

Daje se v najem

ali pa tudi prodaja

hiša z kuhinjo, 3 sobami in 2 kleti. le-žda v vasi Barka. Hiša ima tudi veliko dvorišče in za trgovino je jako sposobna, kajti daleč okoli ni nijedne štacune. Natančnejši pogoji se pozvedo pri Josipu Čepcu, ju posestnik na Barki h. št. 25. Pošta Divača. 3—3

POPOLNO OZDRAVLJENJE IN HITRO

vseh bolezní na živcih, epileptičnih I N S K R I V N I H

po mojej edini metodi.

Plačati ni treba poprej dokler ni dotični popolnoma ozdravil. 18—25

Dr. prof. A. MALASPINA

ud mnogih učenih društev

106, FAUBOURG S. ANTOINE 106,

PARIS.

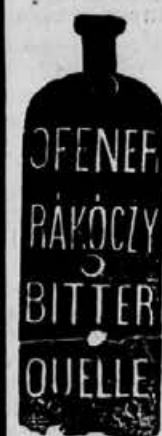
Posvetuje in zdravi se pisemnim putem.

Glasoviti želodčni liker MATCOVICH.

Elikzir nedosežen in o vseh enake vrste navpešnej v mnogovrstnih slučajih, napravljen je iz zelišč dinarskih Alp po gosp. G. A. Matcovichu v Kninu (Dalmacija). Zaloge v TRSTU v lekarnah Jeroniti in Serravallo. v ZADRU pri Antonu Zariču, u ŠIBENIKU pri Ivanu Mediću, v SPLITU pri Rafaelu Campos, v KNINU pri Simeonu Vojvodiču, kder se prodaja in odpošilja

po 70 kr. sklenica

Zavitek in porto na račun naročnika. 21—24

Budimska grenčica.

Priporoča se od najprvih zdravnikov strokovnjakov tujih in domačih, kot najuspešnej vodo grenčico vplivajočo na čiščenje krvi in na ono želodca. — Zamore se je vsak čas dobiti svežo po vseh trgovinah z mineralnimi vodami. 13—20

Lastniki

Bratje Loser v Trstu.

Tržaška hranilnica

Sprejmlje denarne vloge v bankovcih od 50 soldov do vsacega zneska vsak dan v tednu, razun praznikov, in sicer od 9. ure do 12. ure popoldne. Ob nedeljah pa od 10. do 11. ure zjutraj. Obresti na knjižice 3%.

Plačuje v torek, petek, soboto od 9. do 12. ure popoldne. Zneske do 50 gld. prav precej, zneske od 50 naprej do 100 gld. je treba odpovedati en dan poprej, zneske od 100 do 1000 gld. z odpovedjo 3 dni, čez 1000 gld. z odpovedjo 5 dni.

Eskomptuje menjice, domicilirane na tržaškem trgu po 3 1/2%.

Posojuje na državne papirje avstrijsko-ogrske do 1000 gl. po 4 1/2%.

više zneske v tekočem računu po 4 1/2%.

Daje denar tudi proti vknjiženju na posestva v Trstu, obresti po dogovoru.

Trst, 24. marelja 1883.

VELIKA PARTIJA ostankov preprog

(10—12 metrov) pošilja proti povzetju komad po for. 3.80.

L. STORCH v Brnu

tvarina koja se nebi dopadala, more 12—10 se zameniti.